

Tweede zondag na Epifanie, Martinikerk 17 januari 2021

ds. Jan Willem Nieboer

Gezongen: Lied 280: de vreugde voert ons naar dit huis: 1, 2, 4 en 7, Lied 304 Zing van de Vader die in den beginne, Lied 525: Wij willen de bruiloftsgasten zijn en Lied 527: Uit uw hemel zonder grenzen

Gelezen: Genesis 1:9-13: De derde scheppingsdag

God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen, zodat er droog land verschijnt.' En zo gebeurde het. Het droge noemde hij aarde, het samengestroomde water noemde hij zee. En God zag dat het goed was.

God zei: 'Overal op aarde moet jong groen ontkiemen: zaadvormende planten en allerlei bomen die vruchten dragen met zaad erin.' En zo gebeurde het. De aarde bracht jong groen voort: allerlei zaadvormende planten en allerlei bomen die vruchten droegen met zaad erin. En God zag dat het goed was. Het werd avond en het werd morgen. De derde dag.

Johannes 2: 1-12: De bruiloft te Kana

Op de derde dag was er een bruiloft in Kana, in Galilea. De moeder van Jezus was er, en ook Jezus en zijn leerlingen waren op de bruiloft uitgenodigd. Toen de wijn bijna op was, zei de moeder van Jezus tegen hem: 'Ze hebben geen wijn meer.' 'Wat wilt u van me?' zei Jezus. 'Mijn tijd is nog niet gekomen.' Daarop sprak zijn moeder de bedienden aan: 'Doe maar wat hij jullie zegt, wat het ook is.' Nu stonden daar voor het Joodse reinigingsritueel zes stenen watervaten, elk met een inhoud van twee à drie metrete. Jezus zei tegen de bedienden: 'Vul de vaten met water.' Ze vulden ze tot de rand. Toen zei hij: 'Schep er nu wat uit, en breng dat naar de ceremoniemeester.' Dat deden ze. En toen de ceremoniemeester het water dat wijn geworden was, proefde – hij wist niet waar die vandaan kwam, maar de bedienden die het water geschept hadden wisten het wel – riep hij de bruidegom en zei tegen hem: 'Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede. Maar u hebt de beste wijn tot nu bewaard!' Dit heeft Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem. Daarna ging hij naar Kafarnaüm, met zijn moeder, zijn broers en zijn leerlingen, en daar bleven ze een paar dagen.

WATER EN WIJN

Het was op de derde scheppingsdag dat God het zat was, al dat water.

'Ksst', zei Hij, 'fort, op je plek!'

Gehoorzaam kroop het gorgelend in zijn hoekje.

Toen het water daar, nog een beetje mokkend in zijn hoekje bleef, kwam er ineens iets moois tevoorschijn:

Land.

Het was er altijd geweest, maar het water duldde haar aanwezigheid niet.

Nu lag het daar ineens heerlijk in het licht te baden.

God zei vrolijk dat het goed was, zo.

Maar stiekem kon Hij er geen genoeg van krijgen.

Alleen op deze derde dag ging Hij nog even door met scheppen.

'Wacht even', zei Hij tegen het donker dat er alweer aan zat te komen, 'laat het nog even dag blijven'.

Fris groene sprietjes schoten uit de grond en zwaaiden naar het licht.
Er kwamen blaadjes aan, takjes, bloemetjes die heerlijk roken – ook als was er nog niemand die ze ruiken kon – en zaadjes.
Daaruit schoten weer nieuwe sprietjes tevoorschijn die uitwaaierden tot kolossale bomen, met bloemen en zaden.
God genoot ervan en zei zomaar ineens nog een keer dat het goed was, zo.
Twee keer zei God op die dag dat het goed was.¹
Toen pas werd het donker en was de derde dag compleet.
Daarom is de derde dag een speciale dag.
Een beetje een heilige dag.
Bijzondere dingen in de bijbel gebeuren vaak op die derde dag.

Het was op die derde dag dat er een bruiloft gevierd werd in Kana.
Rare naam, Kana, waar kennen we die van?
Van Kanaän.
Het beloofde land, het land waar God zo vrolijk van wordt dat Hij er zomaar twee keer uitflapt dat het goed is.
Kana is het goede land.
Maar hoor je dat er ook water is, daar in Kana bij die bruiloft?
Heel veel water.
Waar is dat water?
Goeie vraag.
Er staan zes enorme kruiken klaar daar bij die bruiloft voor het reinigingswater.
Water om je vieze voeten in te wassen.
Maar het water is niet op zijn plek.
Die vaten staan er wel, maar het water zit er niet in.
Oei.
Als water niet op zijn plek blijft, ontstaan er problemen met het land.
Daar weten wij hier in ons polderlandje alles van.
Water en land gaan alleen samen als het water z'n eigen plek heeft en daar ook blijft.
Water moet een grens gewezen worden.
Want water duldt het land niet.

De bijbel heeft nog zo'n verhaal over het water dat zijn plek niet meer wil kennen.
In het zondvloedverhaal breekt het uit de hemel, uit haar beddingen en kusten en overspoelt al het land, zodat er geen leven meer mogelijk is.
Alleen nog de klotsende, kolkende dood.
Alleen Noach - zijn naam heeft met troost te maken - vaart in een drijvende kist over die dood heen.
Met daarin alles en iedereen die grond onder de voeten nodig heeft, om te kunnen leven.
Pas als God 'Ksst' en 'fort' en 'op je plek' roept tegen al dat water en het zich gehoorzaam, gorgelend en mokkend terug trekt naar haar plek, komt het land weer tevoorschijn.
Dan gaat die kist open en komt het leven weer aan het licht.
En wat doet Noach dan?

¹ Misschien dat het water wat jaloers geworden is op het land omdat God op de tweede scheppingsdag, als Hij een dag lang in de weer is met alleen maar water, *niet* zegt dat het goed is. De tweede scheppingsdag, de waterdag, is de enige dag dat God het woordje 'goed' niet gebruikt.

Hij plant druivenstruikjes, verzorgt en snoeit ze met liefde tot de eerste dieprode druiven rijpen.

Hij plukt ze en maakt er wijn van.

Zoveel wijn dat hij er helemaal teut van wordt en al zijn kleren van zijn lijf trekt.

Daar ligt hij als Adam: poedeltje naakt op het goede land.

'Zie, ik maak alle dingen nieuw'.

Bij Noach, de trooster, gaat het al van water naar wijn.

Deze verhalen over land, water en wijn zitten samengepakt in dat verhaal van die bruiloft te Kana.

Drie ingrediënten voor een goed verhaal.

Land is leven, water dood en wijn is feest.

Er zit een raar zinnetje in het verhaal van de bruiloft te Kana.

Als Maria - zijn moeder - voorzichtig opmerkt dat de feestgangers zonder wijn zitten, komt Jezus namelijk nogal lomp uit de hoek.

Alle vertalers worstelen met dat zinnetje.

'Wat wilt u van me?' zegt Jezus tegen zijn moeder in onze bijbelvertaling.

Het is ook bijna onvertaalbaar wat er staat.

Letterlijk is het zoiets als 'wat voor mij en wat voor jou?'

Alsof Jezus scheiding maakt tussen haar en hem.

Alsof er iets tussen haar en hem in zit.

Wat zou dat zijn?

Ik denk dat de bruiloft in dit verhaal de ultieme bruiloft is.

De vereniging van hemel en aarde, God en mens.

De bruidegom is God en de bruid dat is de mens.

De bruidegom en de bruid worden in dit verhaal weerspiegeld door Jezus en Maria.

Jezus staat voor bruidegom God, Maria voor de menselijke bruid.

Maria staat voor ons allemaal.

En namens ons zegt ze tegen God: 'Dat is allemaal heel mooi bedacht zo'n vereniging van hemel en aarde, maar we zitten hier wel zonder wijn. Het leven doet soms te veel pijn om het te vieren. Die hemel van U is dan wel erg ver weg'.

Waarop God, vanuit die hoge hemel zegt: 'Wat staat er dan tussen ons in?'

Maria antwoordt: 'Water, heel veel water. Zoveel tranen, dood en verdriet dat de grond onder onze voeten verdwijnt. Al dat water duldt ons geen poot om op te staan'.

Waarop God zegt: 'Wat jammer, ik wil zo graag dichtbij jullie zijn, maar dan is onze tijd nog niet gekomen.'

En dan gebeurt het.

Dat maakt dit verhaal tot een van de mooiste verhalen uit de bijbel.

Maria zegt niet: 'Ja, inderdaad heel jammer, dan lassen we het feest maar af'.

Nee, ze legt zich er niet bij neer.

Ze zegt tot de dienaren: 'Wat God ook tegen jullie zegt, doe het. Begin gewoon, ook al begrijp je er niks van.'

En dan zegt God: 'Ga water scheppen, begin gewoon ergens. Draag het naar die stenen vaten die daar klaar staan en giet het erin. Schep voor schep'.

Een volslagen onzinnige opdracht.

Die dienaren dat zijn al die mensen die de handen uit de mouwen steken.

Bijvoorbeeld in de kerk.
Maar ook daarbuiten, hoor.
Iedereen die water schept, terwijl de kraan open lijkt te staan.
Ik voel me soms ook zo'n dienaar die water schept.
Als ik op de bel druk van een huis waar ze zonder wijn zitten.
Waar de dood net binnengewandeld is, of een nare ziekte, of wát niet al de grond onder je voeten weg kan slaan.
Ik stap er binnen met mijn emmertje en schep wat water en giet het in die kruiken.
Hopeloos voelt dat soms.
'Wat stelt dit in vredesnaam voor?', denk ik dan.
Maar ik ben de enige niet met mijn emmertje.
Er zijn er meer.
We scheppen dapper door.
Dat water, dat dood is en verdriet en tranen, dat scheppen we in die kruiken.
En in die kruik gebeurt iets wonderlijks.
Het water verandert.

In wijn?
Nee.
Niet in wijn.
Dat is voor ons een brug te ver.
Het verandert in reinigingswater.
Het wordt begrensd: 'Fort, ksst, op je plek'.
Het verliest zijn dreiging, zijn vernietigende kracht.
Het wordt water dat schoon spoelt, dat wast, dat heelt.
Water waar je niet in verzuipt, maar waar je doorheen gaat.
Naar een plek waar grond is onder je voeten.
Om uit je kist te komen.
Om voet te zetten op een plek, een land dat je goed kan noemen.
Waar kleine plantjes tevoorschijn schieten naar het licht, waar dieprode druiven aan groeien.
Om wijn van te maken.
Om te toosten op het leven.
Waar hemel en aarde elkaar raken.
De lekkerste wijn die tot het laatst bewaard is.

Dat is het wonder, het eerste wonderteken waar Jezus zijn grootheid mee toont.
Laten we zeggen: het wonderlijke grondprincipe waar het grote evangelie mee begint en eindigt.
Waar de hele bijbel mee begint en eindigt.
Dat het goed is: dubbelop goed.
Een keer voor de hemel en een keer voor de aarde.
Proost!